

5 SKATTEVÄGRAN OCH REPRESENTATIONSREFORM.

Freja n:o 43 31. V 1842

Ett bevis för det nu hvilande representationsförslagets fullkomliga betydelselöshet för landets framtid kunde synas öfverflödigt, då allmänna opinionen så afgjordt uttalat sig i detta hänseende och endast Aftonbladet äger förställning nog att yttra förhoppningar om dess möjliga antagande vid nästa riksdag, för att derigenom hvalfva skulden för sina egna och sitt riddarhusanhangs beteenden under sistförflutna riksmöte på Rikets Ständer vid det kommande. Vi hafva dock i nästföregående nummer framlagt de skäl, uppå hvilka vi anse denna allmänhetens misströstan grunda sig, samt förklarar oss dela dess öfvertygelse. Dessa skäl stå klara för hvar och en, som betänker förslagets innehåll och derjemte 81 § af Regeringsformen, hvilken förmår:

10

»Denna Regeringsform samt rikets öfriga Grundlagas kunna icke ändras eller upphävas, utan genom *Konungens och alla Riksståndens gemensamma beslut.*»

Vi hafva aldrig upphört att ställa representationsreformen främst bland för fäderneslandets bästa nödiga reformer. Men vi älska icke att nedsätta detta viktiga företag till ett tomt gyckel eller fäderneslandets framtid till ett experimentalfält för nybakade teorier. Derföre hafva vi öppet uttalat vår öfvertygelse, att man vid en representationsreform i främsta rummet bör afse, hvad som under närvarande förhållanden är verkställbart med anlitan af de kraftigaste medel reformvännerne står till buds.

20

Man torde få antaga, att det väsendtligaste onda i vår närvarande representation är fyrdelningen. Dernäst har den allmänna rösten enstämmigt uttalat sig för de så kallade ofrälse ståndspersoners inträde i representationen. Bibehåller man blott dessa tvenne omständigheter i ögonsigte och går ett representationsförslag omedelbart ut på att afhjelpa den förra, befordra det sednare, så har man en säker ledning för, huru detsamma med hopp om framgång bör vara beskaffadt. Sjelfskrifvenheten bör då i första rummet upphöra. Låt sedan vara att äfven adeln inom sig valde sina representanter. Låt presterskapet välja sina i förening med landets öfriga embetsmän och öfriga så kallade ofrälse ståndspersoner; låt borgare och bönder välja såsom de hittills valt, och dela de sålunda valda representanterne på tvenne kamrar, så äro nyssangifna tvenne ändamål vunna. Genom ofrälse ståndspersoners inträde i representationen har då redan adel och presterskap upphört att utgöra halfva representationen. Men båda dessa stånd äga inga andra anspråk på detta företräde än besittningens, det förfördelar den stora pluraliteten af nationen, och ingendera af dem skall våga att yrka på ett antal representanter lika stort som borgareståndets, ännu mindre som bondeståndets, ty de skulle derigenom tvinga denna stora pluralitet, mot hvilken deras antal är så obetydligt, att bruka öppet våld¹. Man har uti långa artiklar velat bevisa möjligheten att framdeles

30

40

¹ Tidningens plan och utrymme hafva förbjudit oss att någonsin i detalj granska genom trycket allmängjorda representationsförslag. I stället hafva vi sökt framställa en pröfning af de olika principerna. Vår åsigt har varit den, att trenne stånd, *jordbrukarens, borgarens, embetsmannens*, huru man än inrättar valen, böra representeras, och vi hafva derföre äfven såsom principenligast yrkat val i *dess* stånd. Men vi hafva derved icke förbisett de band *status quo* lägger på genomförandet af en reform, derföre yrkat, att man i första rummet bör taga verkställbarheten till

50

förändra detaljerna af nu hvilande representationsförslag, af ett förslag, som just i det hufvudsakliga, i frågan om val- och representationsrättigheten, är så hufvudlöst tilltaget, att det aldrig kan vänta bifall hos adel och presterskap. Vi hemställa till hvarje tänkandes bepröfvande, om det icke är förnuftigare, att genom detaljförändringar i det nuvarande representationssättet, sådana som de ofvanuppgifna, göra äfven en hufvudsaklig reform möjlig. Eller är det bättre att dundra med principer, hvilka väcka allmänt motstånd, och sedan lofva afhjelpa deras fruktade konsekvenser? Och hvad skulle hindra en sålunda vald blifvande representation, uti hvilken den stora pluraliteten utgjordes af ofrälse män, embetsmän, borgare, ofrälse ståndspersoner äfven utom dessa stånd, och bönder, att vidtaga hvilken reform som helst, hvilken landets bästa kunde påkalla? – Intet hinder funnes då mera inom sjelfva representationen. Endast regeringens motstånd kunde återstå. Och för att bryta detta finnes blott ett medel – skattevägran.

Detta medel är äfven det, som kan bryta ett möjligt motstånd hos adel och presterskap mot en på *billiga och af hela den öfriga nationen gillade grunder* stödd representationsreform. Redan billigheten i en fordran afväpnar motståndaren. Att adel och presterskap skola vara halfva nationen, detta blyges numera hvar och en inom sjelfva dessa stånd yrka. Men de kunde ännu, emedan de skola afsäga sig en faktisk och grundlagsenlig rättighet, fordra alltför stora koncessioner. Ställ dem då emellan de öfriga stånden och en regering som vill reformen, och deras fordringar skola nedslås. Ty de kunna då icke mera återropa fäderneslandets båtnad, utan skola stå isolerade såsom ett blott maktlystet aristokratiskt parti, fiendtligt mot landets regering och mot den stora pluraliteten af nationen, som understöder denna regering. Och mot ett sådant parti måste då i yttersta fall gälla den starkares rätt. Men hvem hoppas icke, att hos dessa stånd skall finnas fosterlandskänsla nog, för att icke trotsigt framkalla en katastrof, isynnerhet som de dervid skulle hafva den enda utsigten att förlora äfven de fördelar, som eljest kunde dem beviljas. Också tviplar ingen på det inflytande regeringen skulle utöfva på dem båda, isynnerhet på adeln och Riddarhuset, såsom äfven Dagl. Allehanda ganska riktigt anmärkt.

Jemte moderation i förslaget beror derföre representationsreformen af en nationell regering, icke blott derföre att regeringen *ensam* grundlagsenligt kan kullkasta hvarje reformförslag, utan äfven derföre att endast sålunda förslagets genomgång på Riddarhuset och Presteståndet är tryggadt.

råds, och i sådan mening till dess allmänna grunddrag rekommenderat ett af de nämnda förslagen. Att vi likväl uttryckligen reserverat oss mot detta förslags öfverhus, som hufvudsakligen skulle bestå af adel och biskopar, känner läsaren numera, sedan vi tvungit Aftonbladet att uppåta dess upprepade osanningar i detta hänseende. Vi hafva också öfverhufvud sökt visa tvåkammerssystemets företräden, men alltid varnat för en sammansättning af öfra kammaren, som genom sina intressen kunde stå i strid med den andra, ehuru vi å andra sidan ansett öfra kammaren icke böra vara en blott nolla i representationen såsom den i Frankrike. Kanske skall vid hvarje representationsförslag fördelningen af representanterne mellan båda kamrarna och frågan om dessas ömsesidiga makt hos adeln och presterskapet väcka samma rörelse af privilegii-anda, som säkert vid bestämmandet af valrätten kommer att visa sig. Men den skall, så snart en nationell regering finnes, kunna tillbakavisas inom sina tillbörliga gränser, och vi tillhöra i sanning icke dem, som vilja efterskänka denna anda några fördelar.

Vi begagna anledningen att ännu en gång fråga Aftonbladet, när och hvar Freja förklarar »en representationsförändring *overkställbar*, förrän familjen, kommunen, arbetet och industrien blifvit omorganiserade.» Vi ämna icke ens släppa efter denna A. B:s osanning.

Dagl. Allehanda har framkastat, att endast »i en aflägs framtid» en nationell regering är att hoppas. Vi varna vår vän Allehanda från att utställa alltför många vexlar på framtiden, emedan de möjligen icke skulle honoreras, och en protest alltid medför obehagligheter. Vi hålla oss helst i fråga om samhällsreformer till hvad som är, och vi sky att bygga våra förhoppningar på personer, så länge Sverige kallas ett konstitutionellt land och bygger sina på lagar. Finnes icke redan hos den nuvarande representationen kraft och mod att för reformerna och ett bättre statskick uträtta, hvad den kan, så skall ingen representationsreform i världen göra den dertill dugligare. Ja, hvarje representationsreform är då lika onyttig, som den emot regeringens *veto* är omöjlig. Men hvad representationen äfven under dess nuvarande form kan och bör göra, är att åstadkomma en nationell regering, och denna åstadkommes genom skattevägran. Är då skattevägran omöjlig?

10

Aftonbladet säger: »hvar finnes väl för det första säkerheten, att det förstärkta StatsUtskottets pluralitet blifver benägen för densamma? Och hvarföre skulle man förr finna *30 Adelsmän och 30 Prester* valde af dessa ständs löntagande pluraliteter, *hvilka enigt sammanverkade med Borgare- och Bondestånden* för anslagsvägran, än en pluralitet på Riddarhuset och i Presteståndet, som kunde genom *Regeringens och folkets gemensamma behof* af en representationsreform bevekas att ingå på en sådan.»

20

Lyssna lyckliga Sverige till, hvad *Aftonbladet* säger:

Regeringen och folket göra redan gemensam sak för representationsreformen!!!

Vi visste icke om vi skulle tro våra ögon. Vi läste och läste om, men det står der i sista Thorsdags Aftonbladet N:o 118 sp. 8, rad 71, att, utan skattevägran och utan förändring i nuvarande regering, Riddarhuset och Presteståndet »kunde genom regeringens och folkets gemensamma behof af en representationsreform bevekas att ingå på en sådan.» – Vi läste det och spottade derpå. Vi läste nedanför: »*Är det alldeles omöjligt att en närmare eftertanka och erfarenheten kunde visa regeringen, att ständsrepresentationen måste bort för hennes eget bästa?*» och vi spottade ännu tvenne gånger på det Aftonblad, som nu är så fullt af förhoppningar på samma system, samma kamarilla, samma regering, hvars tillvaro det fordom ansåg för oförenligt med Sveriges lycka.

30

Ty så föraktligt är detta nya infall eller utfall till förmån för den nuvarande regeringen, för Posseska ministèrens svans. När och hvar har denna regering yttrat sig dela *folkets* behof af reformer i allmänhet eller af en representationsreform isynnerhet? På denna förutsättning skäms nu likväl Aftonbladet icke att bygga det hvilande förslagets framgång och bevisa en skattevägrans olämplighet!

40

Är det icke just derföre, att regeringen *icke har* gemensamma behof med folket, att den *icke vill* representationsreformen, som vi yrka på nödvändigheten af en skattevägran?

Men det citerade stället innehåller äfven den kostliga satsen, att för en anslagsvägran skulle fordras att »30 adelsmän och 30 prester enigt sammanverkade med Borgare- och Bondeståndet!» Eger då Aftonbladsredaktionen intet enda exemplar af Grundlagen? Eller skall Grundlagen nu åter af ömhet för aristokratministèren bortkastas, likasom vid Aftonbladets interimisregeringsförslag i Februari? Eller skall blott allmänheten bedragas? I Reg.-formen §. 69 läses dock om förstärkta StatsUtskottet:

50

»Detta särskilta Utskotts ledamöter röste sedermera samfäldt och icke efter Stånd, med slutna sedlar, till ovillkorligt antagande eller

förkastande af hvad StatsUtskottet tillstyrkt blott i de frågor, hvarom Riksstånden varit af skiljaktiga tankar; kommande *de flesta sålunda röstades mening* att gälla såsom Riksens Ständers beslut.»

Och § 38 Riksd.-ordn. stadgar:

»Alla omröstningar i Utskotten skola ske per *Capita*» —

Hvart taga då dessa *trettio* adelsmän och prester vägen, hvilka borde »enigt sammanverka» med de öfriga Stånden, för att göra en anslagsvägran möjlig? Det behöfves ju endast, att *en enda* adelsman eller prest sitter i StatsUtskottet och enigt sammanverkar med Borgare- och Bondeståndens pluralitet, så kan hvarje runstycke vägras regeringen. 10
Hvilkendera kan man nu lättare hoppas: att det hvilande representationsförslaget mot regeringens vilja skall gillas *af pluraliteten* bland adel och presterskap? Eller att *en enda bland* StatsUtskottets *aderton* ledamöter ur dessa båda stånd skall uti »sluten sedel» förena sig med de öfriga båda stånden att tillvägabringa ett bättre statsskick, äfven mot pluralitetens af adeln och presteståndet vilja? Svaret torde icke blifva tveksamt. Man må göra sig hvilka föreställningar om tänkesätten som helst — att tro *hvarje nionde* adelsman och prestman om sant fosterländskt sinne, om oberoende af ståndsfördomar icke mindre, än af maktens hot och lockelser, en sådan tro kan icke med skäl sägas vara 20
alltför illusorisk. Men är förhållandet sådant, så skall StatsUtskottet alltid äga till och med en liberal röst mera än för en skattevägran är nödig.

Om nemligen Borgare- och Bondeståndets pluralitet fast vill en sådan vägran. Att dessa stånds medlemmar under sednaste riksdag läto leda sig från riksdagens systemål, detsamma som hufvudstadens valmän i första rummet lade sina representanter på sinnet, tillsättandet 30
nemligen af en nationell regering, derom är numera intet tvifvel. Men väl bör erfarenheten hafva lärt dem, att detta systemål endast genom en skattevägran kan vinnas, äfvensom att hvarje låtsadt understöd från riddarhuset, som icke pröfvas i Statsutskottet, endast är en snara för att fånga deras lättrogna redlighet. Ty *endast genom Statsutskottet kan folket tvinga regeringen att lyssna till dess önsknningar, icke genom Konstitutionsutskottet*. Konstitutionsutskottet herrskade vid 1840 års riksdag, och denna riksdags resultat blef derföre endast fraser, hvilka systemet föraktligt beler. Statsutskottet har folkets makt i sin hand, behöfver icke uttömma sig i tomt prat och tomma projekter, utan kan 40
handla. Skulle detta Utskott vid sistledne riksdag vägrat nödiga anslag, så hade väl systemet nödgats foga sig i omständigheterna och stryka på foten. Skulle det, äfven sedan en nationell ministèr utnämmts, beviljat medel, t. ex. så knappa, att de blott räckt för tvenne år, så hade inom denna tid en urtima riksdag blifvit nödvändig, vid hvilken reformsrågorna kunnat förhandlas under en nationell regerings ledning. Om vägran bordt vara total eller blott inskränka sig t. ex. till den egentliga bevilningen, detta hade berott af Utskottets afgörande och af kammarrilla-regeringens större eller mindre hårdnackenheter. Vi hafva förut nämt det, vi skulle aldrig yttra oss emot en skattevägran, huru omfattande som helst; ty vill man allvarligt ett ändamål, så kunna icke medlen vara nog kraftiga. Med ett hån, som väl höfves den, hvilken så 50
som Aftonbladet lekt med hvad nationen har heligt, yttrar sig detta blad, att upphäfvandet af all tull vore den enda rätta skattevägran. För oss, som aldrig betraktat tullväsendet ur någon annan synpunkt, än den af nationens sjelfständighet och oberoende af utländningen, och som inga förbindelser ägt hvarken med Posseska ministèren eller med Hr Lilljewalch, är det klart, att en allmän tullfrihet skulle på landets

välstånd verka menligare än ett krig. Men äfven ett krig är ett medel för rikets sjelfbestånd, och äfven näringarnas ruin vore öfvergående. Således också ingen skonsamhet vid bekrigandet af en mot folket fiendtlig regering! Må hvarje nödigt medel användas, må blott en del eller alla anslag vägras, endast representationen en gång öfvergår från ord till handling!

Man hör nu ofta yttras, att tillfället till kraftiga åtgärder är förbi med sista riksdag, hvilken så skamligt bortspelades. Kanske skola också icke samma gynnsamma omständigheter framdeles gifva oppositionen samma makt, som den då ägde i Utskotten. Men i Statsutskottet, både 10
det enkla och det förstärkta, beror oppositionens seger, såsom tydligt inses, endast af Borgare- och Bondeståndens mod och energi; och vi hoppas, att de icke skola lyssna till förledande hviskningar om framtiden, *ty en klok man har helst sin framtid i egen hand*, vi hoppas, att sista riksdag skall hafva lärt dem, *att man, då man äger makten i sina händer, bör handla, icke tala*. Ty en narr är den, som i politiken sätter ett bredt tal framför ett kraftigt slag. Han ligger besegrad af sin tysta och verksamma fiende, förrän han slutat sin oration. Vanära derföre öfver dem, som prisa 1840 års riksdag, för hvad den »uttalat!» Vi tadla 20
den, emedan den uttalat så mycket och gjort så litet. Vi vänta af en kommande riksdag få ord, men desto mera handling. Vi hafva nog af Konstitutionsutskottets fraser; vi fordra en *Statsutskottsriksdag*. Folket har nog pröfvat sin tunga, må det nu pröfva sin arms styrka.

6 MAGISTER-PROMOTIONEN I UPSALA. (UR ETT BREF FRÅN UPSALA.)

Freja n:o 48 17. VI 1842

Akademistaden har varit öfverfull af resande från alla landsändar, och på dess flera lummigt beskuggade platser och gator hafva oupphörligt sköna fötter trippat, svarta spenser öfver hvita klädningar, svarta frackar öfver hvita -- , samt tårnornas skära, rosenröda hattar i bredd med beväringssynglingarnes blanka bajonetter skimrat fram och åter mot trädens dunkla grönska. Hvem vill då tadla, att hvar enda bok vid universitetet i flera dagars tid varit oöppnad och såsom förseglad, att endast buteljer öppnats för att höja förtjusningen och studenternes munnar för att i sången uttala den. Vänfasta handslag, kärleksfulla hviskningar, granna tal, glasens klang, ömsom modiga, ömsom veka 40
sångarter – inga andra ljud hafva omsusat Sveriges stoltaste katedral.

Men pligten att referera drifver mig ifrån den förvånande sköna poesi, som nu just höll på att komma in i Frejas spalter. Nå väl! Prinsarne Carls och Gustafs närvaro fröjdade staden. Celebriteter funnos, vetenskapliga och vittra, utom dem Upsala eljest i hvardagslag består sig, Molbeck, Thomander, Friherrinnan v. Knorring, v. Beskow, Strinholm, dertill äfven, ej till förglömmandes, en viss man, som bara behöfde lefva ett par hundra år för att bli utomordentligt ryktbar – Hr Hof- och Kurhuspredikanten Angeldorff, som lärer logerat i den 50
Högvördigstes hus. Deremot göra nu en del af Upsalas celebriteter en kontravisit till Stockholm, sjelfve förvandlade till mäterliga konstprodukter – uti M:ll Röhls portfölj. Hrr Beskow och Strinholm helsades genast vid sin ankomst, i Lördags, med sång af både studentcorpsen och kandidaterna. Corpsen visade Friherrinnan v. Knorring och D:r